

VĚSTNÍK

Praha 25. února 2015

Ročník VIII., Číslo 2

VÝROČÍ

Pokaždé, když přijde únor, nastává dilema, zda se věnovat asi netragičtějším dní naší novodobé historie, tedy 25. února 1948. Mnozí z Vás mohou namítnout, že byly mnohem tragičtější dny, třeba v srpnu 1968, kdy denně v našich městech umírali desítky lidí. Ano, z pohledu prolité krve byl onen únorový den běžným dnem, bez většího násilí. Jenže stál u zrodu osudu statisíců lidí, kteří prolili krev v dalších dnech, měsících a letech. Proto je třeba si tento den připomínat nejen, když nastane kulaté jubileum, ale vždy v tento den.

Přitom mnohdy jde o špatné pojmy a jejich výklad. Kdo hovoří o tom, že žil v komunismu, tak se velmi mylí. Komunismus je v podstatě konečná fáze této idee, která se dá nazvat také utopickým socialismem, kam žádný stát dosud nedošel. V toku dějin se podobné idee vynořili již dávno, prakticky již v antice. Vždy šlo jen o filozofii a úvahy. Prvním pokusem byla Cromwellova republika, který se pokusil o ideální stát, ale za cenu násilí, občanské války a diktátorství. Tak vlastně končí každá, zdánlivě světa spásná myšlenka jako v Rusku, Německu a jinde, kde chtěli k obrazu svému předělat podmínky existence vlastního státu.

To co bylo uměle roubováno nejen u nás, ale ve všech státech ovládnutých komunisty byl spíše reálný či marxistický socialismus. Jeho výsledkem byla vrstva privilegovaných, kteří měli moc nad životy ostatních. Z dříve schopných politiků se stali diktátory a masoví vrazi, kteří jen proto, aby se udrželi na vrcholu a nestali se obětí vlastních slov, podobně jako Robespierre. Vznikl systém strachu, kdy se každý bál každého a i ti nejmocnější u nás měli strach z toho největšího na vrcholu.

Bez rozumu, s dávkou zvrhlosti se plnily nemožné plány, které dokázaly za pouhých 5 let přivést desátý nejvyspělejší stát světa k bankrotu, který byl odvrácen jen za cenu okradení vlastních lidí provedením měnové reformy. Nelze se tomu divit, když se ze dne na den dostali do zodpovědných funkcí lidé, kteří nevěděli nic o hospodaření, ekonomice, ale ani o právu a základní struktuře státu.

Jediným rozhodujícím faktorem se stala rudá knížka, třídní původ a slepá poslušnost těm, kteří takové lidi sami potřebovali. Mnozí neuměli téměř psát nebo veřejně vystupovat a přesto se dostali až do vládních funkcí.

Na závěr je třeba připomenout, že shoda se současností je čistě náhodná a jde o popis dávné historie, která už nesmí přijít. Přesto je třeba si to neustále opakovat a nezapomínat.

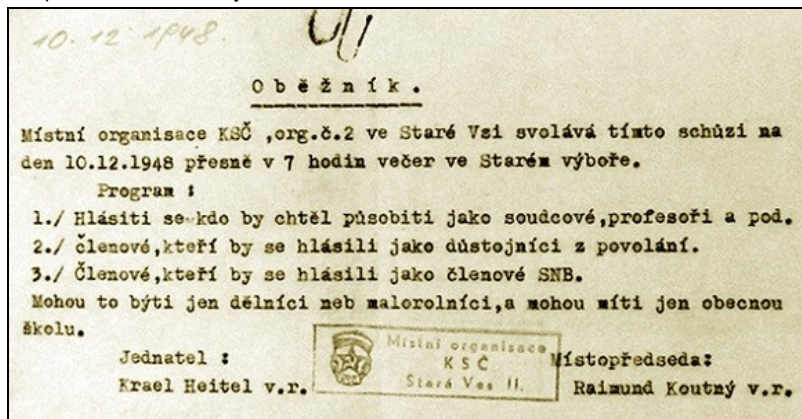
V Praze, 25. února 2015

Přátelská fotografie Stalina s Gottwaldem. Přesto se spojuje strach a masové vraždy

Dobový plakát s cílem z vybudovat na úkor celého státu těžký průmysl v ČSR, čímž se změnila struktura dosavadního lehkého a spotřebního průmyslu. V době poválečné obnovy vedla tato direktivní politika ke státnímu bankrotu, měnové reformě, ožebračení lidí, přivázání k rublu a vyloučení z Mezinárodního měnového fondu na dalších 37 let

Autentický dobový dokument o tom, jak vznikala po roce 1948 naše nová inteligence

NOVINKY

Na přelomu roku se nám podařilo získat větší množství nových exponátů do několika našich sbírek. Ať již šlo o akcie, šeky, pohlednice a fotografie, losy, hlavičkové papíry, ale i pasy a mnohé další sbírky.

Jejich zpracování a umístění na webové stránky, včetně digitálního náhledu proto potrvá trochu delší dobu a tak než se vše podaří zpracovat, představíme postupně jen ty nejzajímavější kousky.

Projdeme postupně jednotlivé sbírky a začneme u hlavní sbírky A. První novinka je už sama o sobě zajímavost. Společnost vlasteneckých přátel umění založená uměleckým spolkem pro Čechy je pramáti současné Národní galerie v Praze a kdysi fungovala na bázi spolku. Pro své členy vydávala akciové listy (Actien-Schein), které byly s datem 1. srpna daného roku a platily pro rok následující. Členové, kteří takto přispěli na provoz spolku měli jisté právo rozhodovat o akcích spolku, tedy jakési právo hlasovat, ale bez vlastnického práva. Za částku 5,25 zl. ročně dostali prémii spolku ve formě knížky, obrazové publikace nebo případně obrázku od nějakého autora. Vlastně se tak současně podporovala i generace umělců, co si teprve získávali své renomé. Spolek vznikl v roce 1796. Ze základů obrazů, které spolek získal vznikl základ veřejné obrazárny, jak ji známe dnes. Podoba akcií je v zásadě stejná a nejstarší ročník, který máme je z roku 1845. Někdy se spolku také říká Krasoumná jednota pro Čechy a její historie si jistě zaslouží samostatný článek do našeho věstníku.

Druhou novinkou ze sbírky A je upisovací list na úpis akcií Banky Československých legií, který byl vydán Vojenskou spořitelnou Finanční správy našich legií na Rusi, vydaný ve Vladivostoku 23. dubna 1920.

Příběh vzniku Banky československých legií, carského zlata, Kolčakova ešalonu a další eskapády, které potkaly naše legie na Rusi také vydají na samostatný příběh a my se k němu přece jen také, jednou dostaneme. Nicméně nyní, když se nám podařilo sehnat tento zajímavý dobový doklad k počátkům kapitálu Legiobanky, jsme k článku zase o kousek blíže. Jen co se přiblíží výročí vzniku této banky, nastane ten správný okamžik k vytvoření článku o její historii, která by vydala přinejmenším na samostatnou monografii, ale kdo ví, třeba už jí někdo píše a naopak doplní někdo takovou publikaci dokumentem od nás.

Banku československých legií máme v našich sbírkách bohatě zastoupenou, jak akciemi, tak i dalšími artefakty, jako pohlednice, vkladní knížky, dopisy a jiné listy a dokonce velmi unikátní knížkou, karikatur všech zaměstnanců Legiobanky, kterou vytvořil jeden z jejich úředníků.

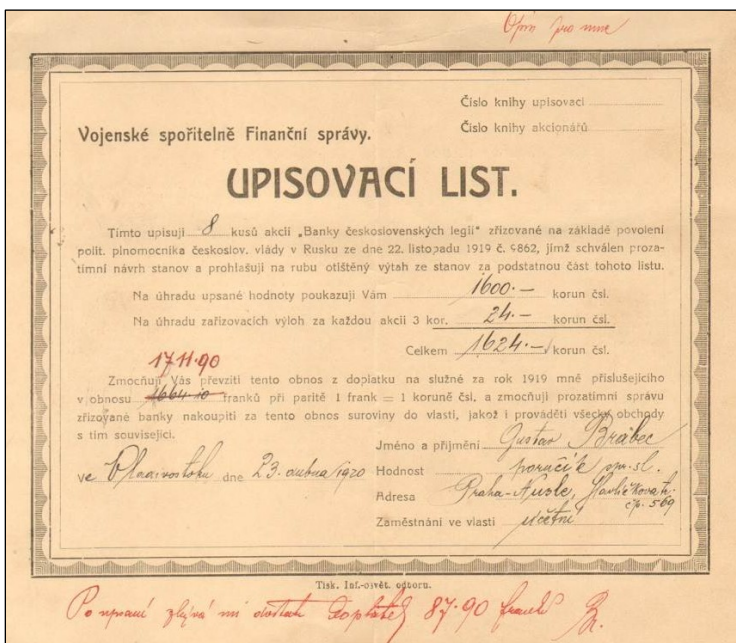
Postupme, ale dále. Sběrka českých papírů je sice nejhlavnější sbírkou, ale díky svému rozsahu se do ní nedoplňuje až tak často jako do jiných fondů.

Sběrka E a G, tedy papíry z celého světa vyjma USA, je tak doplňována asi nejčastěji. Zde je pochopitelné, že nelze mít vše, co bylo ve světě vydáno, přesto obsahuje tato sbírka nespočet exponátů, které zastupují regiony, obory i podniky, které tvořily dějiny světa a právem patří do světové encyklopedie finančních dějin.

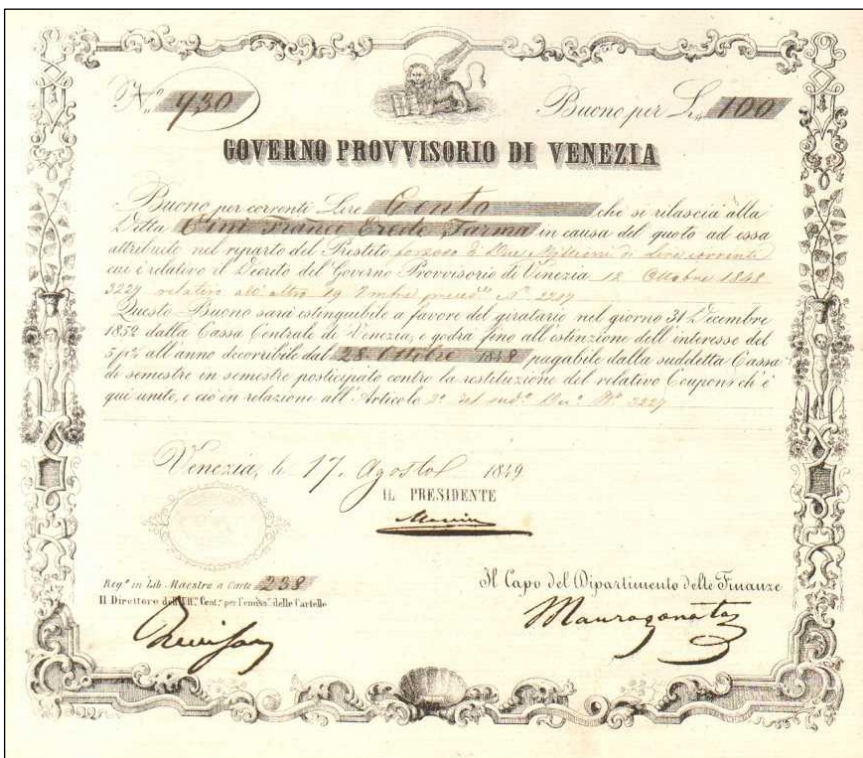
Jedním z takových států je Benátská republika. Vznikla v roce 697 a zanikla v roce 1797, když stát obsadil Napoleon Bonaparte a předal vládu nad oblastí Habsburkům. V revolučním roce 1848 se zvedla vlna odporu a byla vyhlášena opět nezávislá benátská republika, která zanikla 23. srpna 1849. Než zanikla, ještě vydala dluhopis, který jsme nyní získali do sbírek. Jde o krásně zachovalý kus.

A2431 - Akcie Uměleckého spolku pro Čechy vydaná 1. 8. 1868 na 5,25 zl.

A2430 - Upisovací list Vojenské spořitelny na úpis akcií Legiobanky, 1919-20

E6710 – Dluhopis vydaný jménem dočasné Benátské vlády z 17. srpna 1849 na 100 lir

V Itálii ještě zůstaneme, ale přesuneme se o sto let blíže současnosti. V Evropě je po válce, Itálie se po víc jak dvaceti letech osvobodila od fašismu, král abdikoval a vznikla republika. Součástí rodící se nové politiky se stala i poměrně silná levice, v čele s Komunistickou stranou Itálie. Tak vydala vícekrát dluhopisy jako součást předvolebního boje. Byly vydány v květnu 1947 pro konsolidaci a obnovu republiky ve prospěch strany pro celostátní volby do zákonodárného shromáždění. Ve sbírkách muzea máme už emisi z roku 1946, která vypadá odlišně, ale podobné dlužní úpisy podporující stranu existují i od fašistické strany. V Itálii byly podobné dluhopisy politických stran běžné. Část prostředků šla na fond pro obnovu státu a část zůstala ve stranické kase.

Itálie měla po roce 1945 nakročeno ve stejném směru jako Československo, ale po únorovém puči se západní spojenci již vzchopili a zejména peníze na obnovu země a svojí aktivitou zamezili zavlečení této překrásné země do rukou komunistů.

E6711 – Dluhopis Komunistické strany Itálie z 1. května 1947 na 100 lir

G3161 - Dluhopis Čínské lidové republiky na 1 jüan, po roce 1951

G3162 - Dluhopis Čínské lidové republiky na 2 jüany, po roce 1951

Odbočíme krátce do sbírky G, ale jen proto, aby jsme představili tři novinky související se socialistickými státy. Mnohé státy striktně odmítaly vydávat cenné papíry, včetně dluhopisů pro občany, ale mezi lidmi se soustřeďoval volný kapitál, který neměli kam umístit. Československo zvolilo cestu státní loterie, která stahovala z oběhu volné peníze, ale lidem dávala pocit velkých výher. Za peníze si toho mnoho koupit nemohli, ale cenami byly osobní automobily, zahraniční zájezdy a další věcné ceny.

Sovětský svaz, ale i jiné státy jako Bulharsko, Rumunsko nebo Čína vydávaly dluhopisy, které si mohli ze svých mezd koupit i drobní střadatelé, kteří tak dostávali drobný úrok. V éře socialismu byly podobné investiční nástroje vlastně neobvyklé, ale např. Čínské dluhopisy, které představujeme v rámci novinek byly na úrovni bankovek, krásně vyvedené, ovšem s příslušnými budovatelskými motivy.

G3163 - Dluhopis Čínské lidové republiky na 5 jüanů, po roce 1951

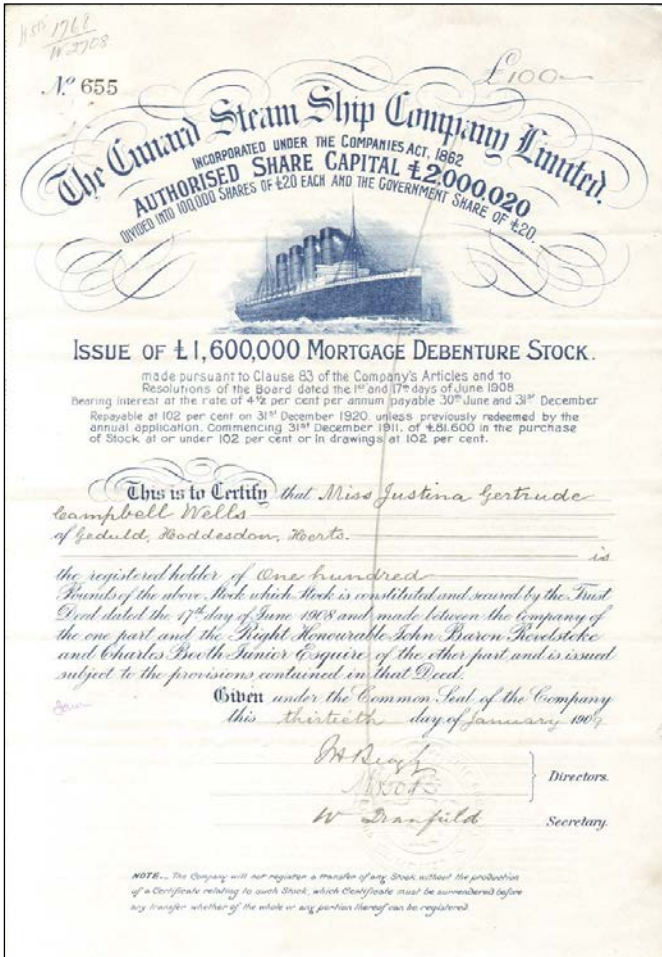
Vraťme se, ale do sbírky E. Čína je jistě jednou ze vzdálených a exotických zemí, odkud cenné papíry nejsou tak časté. O to vzácnější je Dominikánská republika.

Právě z této exotické karibské destinace pochází státní dluhopis veřejného dluhu, který se nám podařilo získat.

Dluhopis je vydán ve stylu klasických anglických či amerických dluhopisů a byl vydán již 3. června 1875. Dluhopis je vydán na slabém papíře, přesto je i po tolika letech ve vynikajícím stavu.

Obecně je často velmi překvapující právě zachovalost starších dokumentů, oproti těm novějším. Vysvětlení je v technologii papíru a chemickém složení jeho přísad.

E6655 – Dluhopis Dominikánské republiky, 1875

E6712 - Dluhopis The Cunard Steam Ship Co.Ltd na 100 GBP, 1909

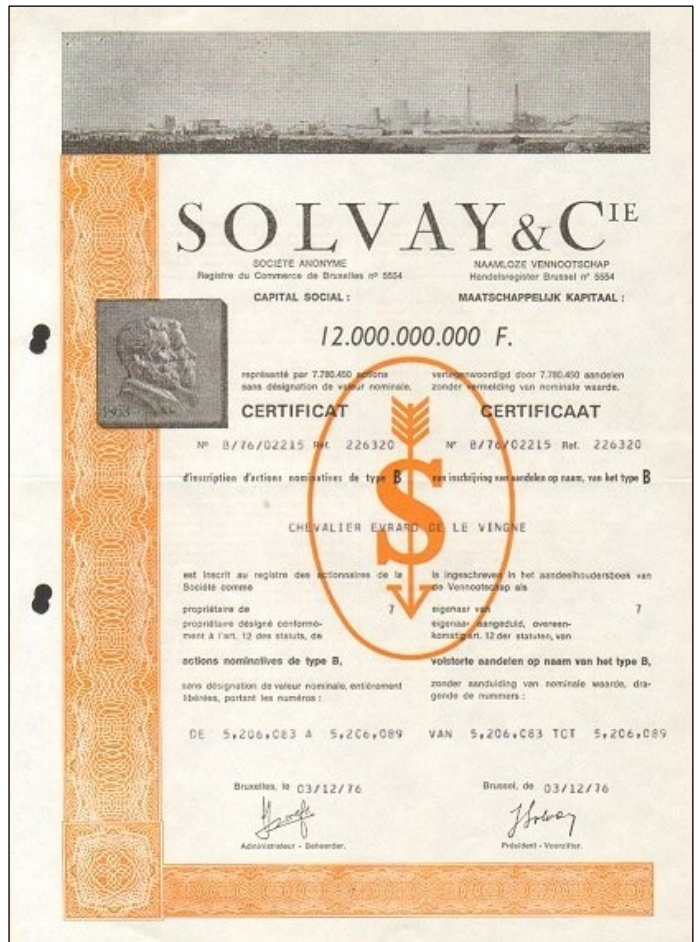
E6622 – Válečný dluhopis Carského Ruska na 1.000 rublů, 1914

Dalším zajímavým papírem je dluhopis slavné firmy The Cunard Steam Ship Company Limited. Tento podnik vznikl v roce 1839, kdy Samuel Cunard získal povolení na převážení pošty přes Atlantik. Společnost v podobě akciové vznikla v roce 1879.

Největší konkurencí byla firma White Star Line, která s Cunardovou firmou bojovala o tzv. Modrou stuhu, titul o nejrychlejší překonání Atlantiku. Cunardova společnost vlastnila zaoceánský parník Mauretania, postavený v roce 1906. Do stavby konkurenčního parníku Olympic to byla největší loď světa. V roce 1909 získala Mauretania stuhu a tento rekord držela plných 20 let. Sestrou Mauretanie byla Lusitania, postavená už v roce 1907, ale tu v roce 1915 potopila německá ponorka. Při katastrofě zahynulo 1.198 lidí na palubě. I Olympic měl svoji sestru. Byl jím Titanic, který se při pokusu o překonání Atlantiku střetl na své první plavbě s ledovcem a snaha o získání titulu vedla k tragédii, která se zapsala do dějin. Mauretania se dostala právě na dluhopis jako vlajková loď firmy.

Velké zaoceánské parníky patřily do éry z přelomu století a bezstarostnosti, která skončila s vypuknutím první světové války. Následující exponát je právě z doby války. Všechny mocnosti zapojené do válečného úsilí potřebovaly peníze a také Carská vláda. Státy si začaly půjčovat od občanů a vydávaly vnitřní i zahraniční půjčky na obranu nebo na válku. Motiv matky Rusi, která se štítem brání svoji zemi je alegorií podporující válečné úsilí a zájem lidí o dluhopisy. Nový režim, který přišel po listopadu 1917 odmítl proplácet carský dluh jako dluh jiného státu, se kterým nemá nic společného.

Už v roce 1863 vznikl v Belgii podnik Solvay & Cie, který měl kapitálovou účast i na podnicích v Čechách, např. na Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem. Získání, byť novodobé akcie tohoto podniku nám trvalo řadu let a nebylo to rozhodně jednoduché.

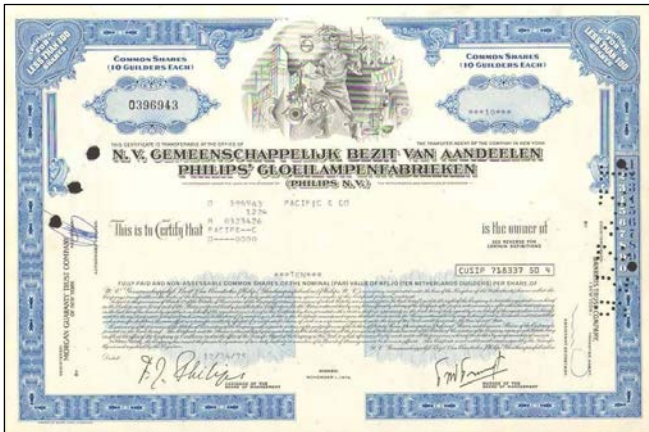
G3164 - Akcie firmy Solvay & Cie typu B vydaná v Bruselu 3. 12. 1916

G3165 - Depozitní akcie South African Breweries plc na 0,10\$, 2001

G3166 - Depozitní akcie Sony Corporation na 50 jenů z roku 2003

G3169 - Depozitní akcie Philips Gloeilampenfabriek po 10 NLG, 1975

G3168 - Depozitní akcie Koninklijke Ahold N.V. na 0,25 EUR, 2003

E6713 - Depozitní akcie Philips N.V. z roku 1930 vydaná v Londýně

Další kusy jsou stále ze sbírky G, tedy cenných papírů světa mimo USA vydaných po roce 1951. Přesto již trochu do USA zabrousíme. Jde totiž o tzv. americké depozitní akcie (American Depositary Shares). To jsou akcie určené pro investory v USA. Principem je to, že velká banka nebo investiční skupina získá na konkrétním podniku určitý podíl, za které pak na americkém trhu vydá depozitní akcie. Klíčem je právě ono slovo depozitní, které značí, že vlastně nahrazuje nějaké deponované akcie konkrétní firmy. To je vše důsledek globalizace akciových trhů.

Domicil akcií je v dané zemi a řídí se místním právem, ale současně je depozitní akcie vydána podle amerického práva. Tištěna v podobě amerických akcií, aby splnila podmínky pro přijetí na místní burzu. Z českých firem byla první s vydanými certifikáty Komerční banka. Za každou jednu akcii byly vydány tři certifikáty pro USA. Třeba je jednou získáme do sbírek.

První akcie pochází z Velké Británie, přestože název South African Breweries plc říká něco jiného. Jihoafrické pivovary jsou nadnárodní firma se sídlem ve Velké Británii a má pivovary po celém světě. Vlastní přes SABMiller i Plzeňské pivovary.

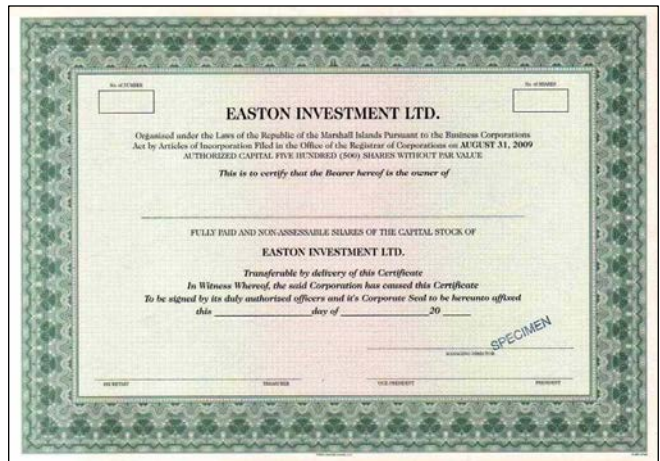
Druhá je Sony Corporation, tedy Sony Kabushiki Kaisha, ale ani ta nevydává jako japonská akcie, přesto je na 50 jenů. Depozitářem je Morgan Guaranty Trust v New Yorku.

Třetí akcie je vydaná i u nás známou firmou Ahold. Že Vám to nic neříká, ale určitě ano. Vždyť síť supermarketů Albert patří k těm největším u nás. Mateřská společnost královského Aholdu, přesněji Koninklijke Ahold N.V. byla původně vydána na půl nizozemského guldena, ale červený přetisk jí změnil od 9. října 2000 hodnotu na 0,25 EUR. Akcie je zajímavá i touto změnou měny za její platnosti, ještě v době virtuálního Eura.

I další kusy jsou Nizozemské. Oba vydal firma Philips N.V. Eindhoven resp. továrna na žárovky Philips Gloeilampenfabrieken. Americká depozitní akcie zní 10 guldenů a byla vydána v roce 1975. Zde je příklad, že podobné zahraniční emise depozitních akcií byly vydávány daleko dříve. Druhý kus vydaný na 20 akcií byl vytištěn už 30. května 1930 pro Royal Exchange Assurance London jako depozitář této emise. Je to naopak klasická emise tištěná v tiskárně Bradbury, Wilkinson & Co. Ltd. v Londýně.

G3172 - Akcie PUMA AG Rudolf Dassler Sport na 10x5 DEM, 1997

G3170 - Akcie EASTON Investment Ltd. z Marshallových ostrovů

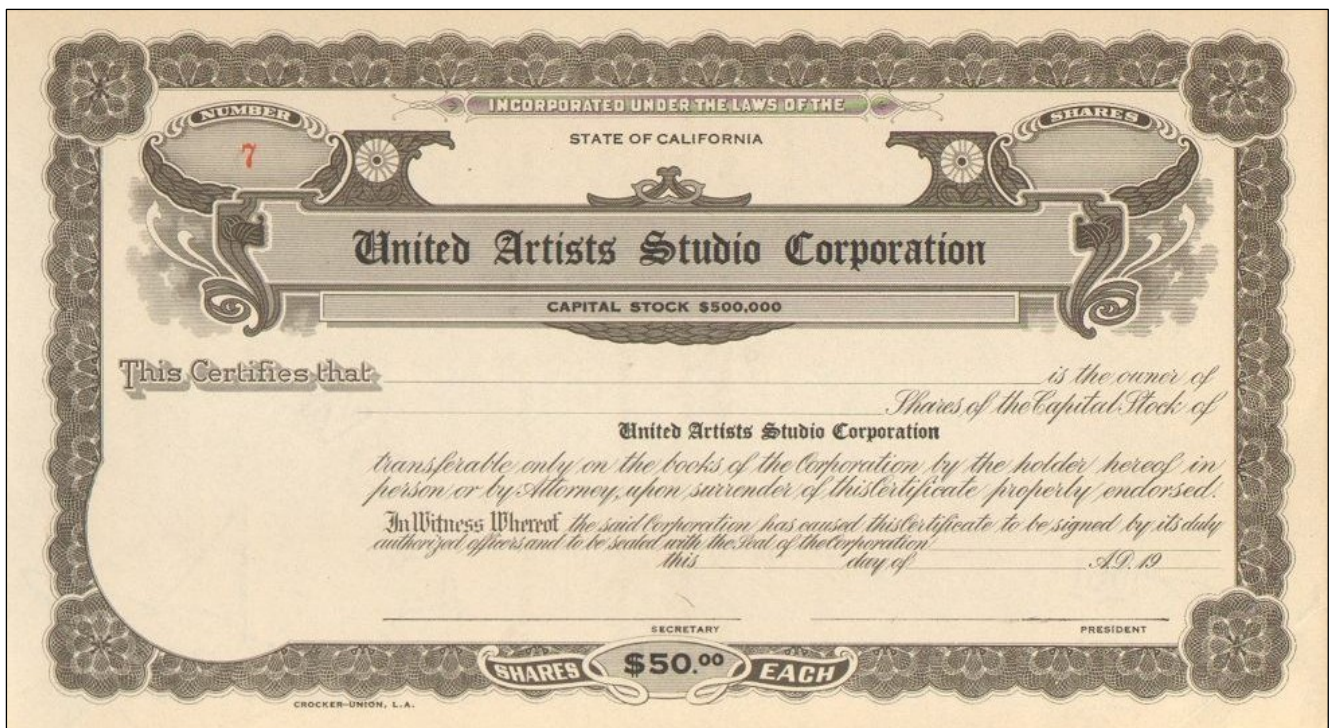

G3167 - Akcie Corel Corporation bez hodnoty vydaná v roce 2002

Přestože elektronika vládne světem, existuje ještě jeden fenomén stejně silný, sport. Výrobci sportovních potřeb, bot, oblečení atd. našívají své značky, které se stávají proslulé. Kdo by neznal jména jako Nike, Adidas nebo Puma. Právě akcie německé firmy Puma AG Rudolf Dassler Sport se nám podařilo získat v několika barevných mutacích a nominálech. Jeden z nich, na 10x 5 DEM Vám tu představujeme.

Následující kus je zajímavost spíše místopisná. Certifikát na akcie firmy Easton Investment Ltd. pochází až z Oceánie. Marshallovy ostrovy totiž právě tam leží. Ve skutečnosti jde o tzv. offshorovou firmu se vztahem k naší zemi. Také tyto akcie byly tištěny u nás, ale přesto jde o zajímavou destinaci, kterou doplňujeme všechny státy světa do našich sbírek.

Další akcie je z hlediska místopisu nezajímavá. Sídlo této firmy je v Kanadě, ale když se řekne jméno Corel Corporation a jméno programu „Corel Draw“, řekne to každému milovníku grafiky a počítačů svoje, vždyť jde o klasiku.

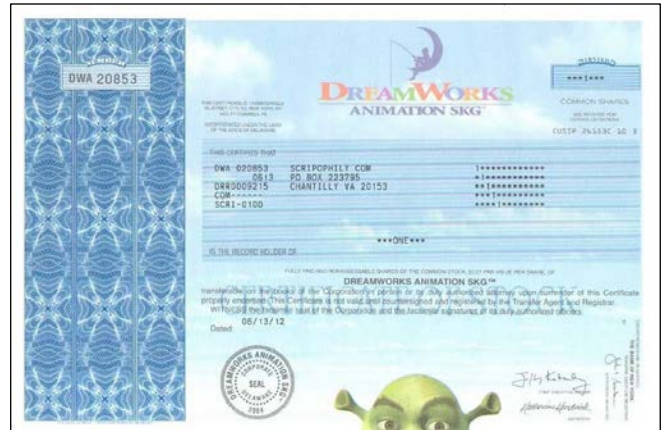

Y3053 – Zakládací akcie amerického filmového studia United Artists Studio Corporation, blanket z roku 1919 na akcie po 50 dolarech

Z Kanady je to jen co by kamenem dohodil do USA. Pokud jde o zdejší klasiku, co je víc klasické než americké železnice, naftářské společnosti a zejména film. Snad jen ve státech se může filmová branže nazývat průmyslem. Jednou z velkých firem tohoto oboru je United Artists Studio Corporation. Přestože jméno této firmy je gigantom, měli ji pouze čtyři akcionáři. Společnost vznikla 17. dubna 1919 a jejími vlastníky se stal Charles Chaplin, Douglas Fairbanks, Mary Pickford a režisér David Wark Griffith. Účelem společnosti byla podpora kvalitních filmů nezávislých umělců s cílem zajistit nejen natáčení, ale také distribuci a kontrolu nad ziskem z filmu. Jelikož výše uvedení čtyři akcionáři upsali celý kapitál, další blanketky již nebyly zapotřebí. Nám se nyní podařilo získat kus č.7 (číslo 5 a 6 mají jiní sběratelé) a máme tak jednu i ikon amerického filmu a to v té nejpůvodnější podobě. Škoda jen, že nemáme jeden ze čtyřech vyplněných kusů, ale jejich hodnota by byla extrémní.

Y3054 - Akcie class A firmy FOX FILM CORPORATION z roku 1931

Y3055 - Akcie DREAMWORKS Animation SKG vydaná 13. 6. 2012

Y3056 - Akcie AOL Time Warner, Inc. na 0,01\$ vydaná v roce 2002

Y3057 - Akcie Altria Group, Inc. na třetinu dolaru vydaná v roce 2012

G3058 - Akcie Chiquita Brands International, Inc. vydaná 11. 1. 2002

G3059 - 1.000 akcií firmy Cuban Electric Company z roku 1961

kteří si nárokovali 1,8 biliónu dolarů. To je však již jiná kapitola a tak tato akcie je dalším dobovým artefaktem do naší sbírky.

**PODPOŘTE PROSÍM PROJEKT NAŠEHO MUZEA
ZASLÁNÍM TŘEBA I DROBNÉHO PŘÍSPĚVKU NA
NADAČNÍ KONTO A POMOZTE K VYBUDOVÁNÍ
MUZEA A JEHO OTEVŘENÍ VEŘEJNOSTI**

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vilami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N 697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a.s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.